

recensioner

Sanford F Schram & Brian Caterino (red) (2006) *Making political science matter: debating knowledge, research, and method*, New York University Press, New York. ISBN 978-0-8147-4033-0. 304 sidor. Finns även som e-bok.

Utgångspunkten för denna antologi är Bent Flyvbjergs efterlysning av en samhällsvetenskap orienterad mot att förmedla praktisk visdom (fronesis) i »Making social science matter» (se recension i Geografiska Notiser 2003, nr 3). Bokens titel avslöjar denna koppling men är samtidigt lite olycklig i den meningen att den indikerar att detta endast är en bok för statsvetare. Så är inte fallet, den riktar sig till samhällsvetare i allmänhet, i synnerhet bokens två första delar (»The Flyvbjerg debate» och »Phronesis reconsidered»). Boken är därmed givande också för en geograf, inte minst eftersom geografi så tydligt utgör en syntes av naturvetenskapernas och samhällsvetenskapernas alltså olika sätt att förhålla sig till världen och dess kunskapsalstring.

Förutom att ha ett avstamp i Flyvbjergs bok har »Making political science matter» en andra utgångspunkt i den »rörelse» inom statsvetenskapen som gick under namnet »Perestroika» i början på 2000-talet. Närmast som en undergroundrörelse efterlyste den anonyma Mr Perestroika metodpluralism inom ämnet (en händelse som gen fingervisning om hur konservativ nordamerikansk statsvetenskap är) med ett anklagande finger mot »The American Political Science Association». Sanford F Schram diskuterar detta mer utförligt i kapitel två. I kapitel tre framför David D Laitin en i mitt tycke föga konstruktiv och raljerande kritik av både perestroikarörelsen och Flyvbjergs bok, och Flyvbjerg själv svarar i det följande kapitlet. Så fortsätter det, med inlägg som antingen är kritiska eller positiva mot den fronesiska ansatsen inom samhällsvetenskap. Bland de bästa är Theodore Schatzki, Brian Caterinos och Mary Hawkesworths mer filosofiskt orienterade inlägg (kapitel sex till åtta), Stewart Cleggs kapitel (kapitel nio) är intressant men verkar vara en återanvändning av en tidigare text som endast pliktskyldigast knyter an till bokens

tema. Timothy W Luke står för det sista kapitlet i boken (kapitel 14) som också det är läsvärt, även om hans Foucault-inspirerade tankelinje kanske inte bryter ny mark på samma sätt som hans post-strukturalistiskt inspirerade artiklar från början och mitten av 1990-talet.

Boken sätter finger på ett faktum som berör alla geografer, att vetenskapskriget mellan positivisterna och socialkonstruktivisterna som »härjade» för ett tiotal år sedan centrerad kring Sokals »bluff» i tidskriften *Social Text*, inte förde de olika vetenskapsparadigmerna närmare varandra. Kanske det endast är med geografifämnet som diskussionsarena som detta vetenskapsteoretiska dödläge kan brytas? Som »världens ämne» illustrerar geografifämnet det nödvändiga i att mötas över den segdragna linjen mellan natur- och kulturvetenskaper, något som motståndare av uppdelningen mellan natur- och kulturgeografi länge hävdade. Kanske det är dags att med enfaset underätta resten av samhällsvetenskaperna om detta?

Richard Ek

Knud Illeris (2007) *Lärande*, 2a upplagan, Studentlitteratur, Lund. ISBN 978-91-44-01781-5. 336 sidor. Häftad.

Professor Knud Illeris är knuten till Danmarks Pædagogiske Universitet och har gett ut ett stort antal böcker och artiklar som används inom lärutbildningar i Norden, och han är också internationellt erkänd i övrigt. »Lärande» är den andra och betydligt fylligare upplagan av den bok som gavs ut 2001, då med titeln »Lärande i mötet mellan Piaget, Freud och Marx».

Boken är indelad i 14 kapitel och alla är sammanlänkade på ett insiktsfullt sätt. Detta är en bok som lämpar sig sämre som uppslagsbok i läroreorier, men som är en utmärkt bok för den som vill förnya sina tidigare kunskaper. Detta är en bok som inbjuder till reflektion och lärande!

Efter ha definierat begreppet lärande som: »Lärande är en process som hos levande organismer leder till en varaktig kapacitetsförändring som inte bara beror på glömska, biologisk mog-

nad eller åldrande» (sid 13), tar Illeris med läsaren i en inledande del som har fokus på olika syn på lärandets grunder. Han låter oss förstå att detta är ett komplext område, med anknytning till biologi, hjärnforskning och psykologi. Illeris lyfter också fram betydelsen av samspel på olika nivåer mellan den lärande individen och dennes omgivning. På ett elegant och kritisk sätt lotsar författaren läsaren genom Jean Piaget, Carl Rogers och Yrjö Engeströms med fleras tankar. Texten blir aldrig »bara» beskrivande utan den är ständigt ifrågasättande och kommenterande. Detta är ett grepp som dock kräver mycket av läsaren, både när det gäller förkunskaper och engagemang. Således inte en bok att slöläsa i hängmattan!

Kapitel tre, fyra och fem ser jag som bokens huvudkapitel. Dessa tar upp varsina olika dimensioner av lärandet; lärandets innehållsdimension, drivkraftsdimension och samspelsdimension. I det första av dessa kan innehållsdimensionen förstås som ackommodativt och transformativt lärande, men även meningsskapande och »bildning». Illeris behandlar här också vikten av att lära känna sig själv: vilka cementerande antaganden bär jag med mig som påverkar mitt lärande?

Illeris ser Freud som en av de klassiska förgrundfigurerna inom förståelsen för våra drivkrafter men han tar även upp Maslow och Golemans teorier för att nämna ett fåtal. Motivation, drivkraft och utmaning har ofta en positiv klang,

men de kan också påverka lärandet negativt, menar Illeris. Motivation är ett område där oenighet råder bland forskare. Något som bland annat har att göra med den mängd av faktorer som påverkar den lärande personen.

Kapitlet om samspelsdimensionen tar naturligtvis upp situerat lärande och social konstruktivism men omfattar även andra teorier. Individens möjligheter att påverka sitt lärande debatteras ofta. Vissa ser människan som en aktiv agent som helt och hållet styr sitt lärande. *Alla kan!* Andra ser människan som en passiv mottagare styrd av sin omgivning. Social klasstillhörighet inom lärande blir därmed svår att bryta. Knud Illeris ställer sig inte bakom någon av dessa extremer men menar att ju mer aktiv den lärande är, desto större möjligheter till lärande.

Efter dessa tre kapitel knyter författaren samman dem utifrån olika perspektiv. Han lyfter fram betydelsen av helhet, olika hinder för lärande men också vissa förutsättningar som kan vara oss givna. Lärande kopplat till tid och rum är ytterligare perspektiv som Illeris knyter till de tre kapitlen om dimensioner. Hela tiden görs detta med referens till det som behandlats tidigare i boken, och det är skrivet med en distans och en kritisk reflektion till de teorier som presenteras.

Jag vill varmt rekommendera denna bok som täcker både klassiska och moderna lärandeteorier på ett kunnigt, personligt och engagerat sätt.

Karin Wakeham

mottagna böcker

Andersson, Frida; Richard Ek & Irene Molina (red) (2008) *Regionalpolitikens geografi. Regional tillväxt i teori och praktik*, Studentlitteratur, Lund.

Book, Tommy & Daniel Bergman (2008) *Förgångsens geografi. Provisorier i kulturlandskapet*, Carlsson, Stockholm.

Ek, Richard & Johan Hultman (red) (2007) *Plats som produkt. Kommersialisering och paketering*, Studentlitteratur, Lund.

Mattsson, Jan O (2008) *Moln. Uppkomst, indelning, formvärld*, Studentlitteratur, Lund.

Har Du läst aktuell, nytugiven litteratur inom geografi- eller utbildningsområdet och vill recensera verken, hör av Dig till Karin Wakeham. (Se omslagets bakre insida för kontaktuppgifter.) Geografiska Notiser har mottaget ovanstående böcker som vi gärna skickar till den som vill läsa och recensera.